

گام‌های آسمانی

آموزش علمی و ضوونماز

(دانش‌آموزان بانیازهای ویژه، پایه‌ی اول تا دوازدهم)

معاونت آموزشی، پرورشی و تربیت‌بدنی

سال تحصیلی: ۱۴۰۵-۱۴۰۴

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

" نماز را به پا دارید و زکات بدهید و رسول ما را اطاعت کنید، باشد که مورد لطف و رحمت شوید."

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمه

از اهداف کلیدی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، تربیت دانش آموزانی است که با برخورداری از دانش های پایه و عمومی متناسب با نظام معیار اسلامی، روحیه مسئولیت پذیری، تعالی خواهی و مهارت های ارتباطی را در زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی به کار گیرند و بتوانند در مسیر بندگی و خدمت به جامعه مشارکت مؤثر داشته باشند. تحقق این هدف، نیازمند برنامه هایی است که متناسب با توانمندی ها، شرایط و تفاوت های فردی همه دانش آموزان طراحی و اجرا شود. در این مسیر، برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران به عنوان نقشه راه، بر فراهم آوردن فرصت های یادگیری برای همه ی دانش آموزان تأکید دارد و آموزش معارف دینی همچون وضو و نماز را به عنوان بخشی اساسی از تربیت تمام ساحتی در نظر گرفته است. بر همین اساس، سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور در راستای اجرای سند تحول بنیادین و مبتنی بر برنامه درسی ملی، اقدام به تدوین دستورالعمل «**گام های آسمانی**» نموده است. این دستورالعمل با هدف آموزش وضو و نماز از پایه اول تا پایه دوازدهم برای دانش آموزان با هر نوع معلولیتی طراحی شده و می کوشد با بهره گیری از روش های حضوری و غیرحضوری، وبا استفاده از فناوری های نوین، یادگیری عبادی را برای تمامی گروه های دانش آموزان تسهیل کند. این دستورالعمل، آموزش وضو و نماز را نه یک فعالیت تکراری، بلکه فرایندی تدریجی، متنوع و متناسب با رشد شناختی، حسی، جسمی و هیجانی دانش آموزان با هر نوع معلولیت می داند تا آنان نیز همچون سایر دانش آموزان مسیر پرورش ایمان، تقویت تفکر، رشد مهارت های فردی و اجتماعی و شکوفایی استعداد های خود را تجربه نمایند. همچنین، در راستای تحقق اهداف آموزشی و تعمیق یادگیری، در این دستورالعمل از محتوای کمک آموزشی متنوع و جذاب بهره گیری شده است. دسترسی به این محتواها که شامل فیلم، انیمیشن، موشن گرافیک و تصاویر گویا می باشد، از طریق QR کد و لینک های مستقیم فراهم گردیده است. این امر به معلمان و دانش آموزان امکان می دهد تا با بهره گیری از منابع چندحسی، درک عمیق تر و یادگیری کامل تری از فرآیند وضو و نماز داشته باشند.

- ✓ دانش آموزان با نیازهای ویژه به دلیل محدودیت‌های جسمی یا ذهنی، اغلب از آموزش‌های استاندارد نماز محروم می‌مانند.
- ✓ آموزش عملی و جذاب نماز، عزت نفس و احساس تعلق دینی را در آنان تقویت می‌کند.
- ✓ خانواده‌های این دانش آموزان نیازمند آموزش‌های ویژه و محتواهای مناسب برای همراهی در فرآیند یادگیری هستند.
- ✓ نهادهای فرهنگی نماز در سنین پایین، تضمینی برای پایداری به ارزش‌های دینی در آینده است.

هدف های کلی

۱) ارتقاء هویت و تعلق دینی:

تقویت عزت نفس و احساس تعلق دینی در دانش آموزان با نیازهای ویژه از طریق آموزش عملی و جذاب مناسک دینی (وضو و نماز).

۲) ایجاد عدالت تربیتی:

توسعه دسترسی همه دانش آموزان استثنایی به منابع آموزشی مناسب وضو و نماز، فارغ از محدودیت‌های جغرافیایی، اقتصادی یا جسمی - ذهنی.

۳) نهادینه سازی فرهنگ نماز:

ایجاد عادت پایدار به نماز و ارزش‌های دینی در دانش آموزان از سنین پایین با مشارکت فعال مدرسه، خانه و مسجد. این بخش بر تسلط دانش آموزان بر اعمال وضو و نماز متمرکز است.

هدف های جزئی

۱) اهداف آموزشی و مهارتی:

✓ آموزش عملی وضو:

آموزش مرحله به مرحله وضو به صورت عملی و تصویری متناسب با توانایی‌های انواع معلولیت‌ها (شنوایی، بینایی، جسمی-حرکتی، ذهنی) در پایه‌های اول تا ششم.

✓ آموزش تدریجی نماز:

آموزش تدریجی اذکار، افعال (رکوع، سجده) و ارکان نماز، تا رسیدن به اقامه کامل نماز دو رکعتی در پایه ششم.

✓ آموزش احکام مرتبط:

آموزش احکام وضو، نجاست، طهارت، لباس، مکان نمازگزار، نماز جماعت، نماز مسافر، نماز آیات و نمازهای مستحبی به زبانی ساده و متناسب با دنیای کودکان و نوجوانان در پایه‌های بالاتر.

۲) اهداف انگیزشی و عاطفی:

این بخش به تقویت شور و انگیزه درونی برای انجام فریضه نماز می‌پردازد.

✓ تقویت انگیزه و شوق:

افزایش انگیزه و علاقه به نماز با استفاده از روش‌های خلاقانه مانند بازی، نمایش، هنر و فناوری.

✓ ایجاد ارتباط معنوی:

کمک به دانش‌آموزان برای درک لذت و آرامش ارتباط با خداوند مهربان از طریق نماز.

✓ بازخورد و تشویق مؤثر:

ایجاد انگیزه برای ادامه یادگیری و اصلاح خطاهای احتمالی با استفاده از بازخوردهای مثبت، واژه‌های انگیزشی، و جوایز نمادین و عاطفی.

(۳) اهداف مرتبط با خانواده و نهادها:

این اهداف بر تعامل و همکاری مؤثر بین محیط‌های تربیتی تمرکز دارند.

✓ توانمندسازی خانواده:

ارائه محتوای کاربردی و راهنمای گام به گام برای توانمندسازی والدین جهت همراهی مؤثر در فرآیند یادگیری فرزندان.

✓ تقویت مشارکت تربیتی:

ایجاد پیوند عملی بین نهادهای تربیتی (مدرسه، خانه و مسجد) برای تداوم و تثبیت یادگیری نماز.

✓ همکاری در آموزش ترکیبی:

اطمینان از همکاری کامل والدین و معلمان طرح برای اجرای موفق شیوه‌نامه‌ی آموزش ترکیبی (حضور و مجازی)، شامل فراهم‌سازی فضای مناسب و پیگیری تکالیف.

(۴) اهداف فناوری و روش‌شناختی:

این اهداف استفاده بهینه از ابزارها و تکنیک‌های آموزشی را تضمین می‌کند.

✓ بهره‌گیری از فناوری نوین:

استفاده از فناوری‌هایی مانند فیلم‌های آموزشی، محتوای الکترونیک و پیام‌رسان‌های داخلی برای تسهیل و تعمیق مفاهیم دینی.

✓ ارائه محتوای چند حسی:

انتقال مفاهیم و مهارت‌ها در فضای مجازی با استفاده از روش‌های چند حسی (دیداری، شنیداری و لمسی) متناسب با نیازهای ویژه دانش‌آموزان

✓ ارزیابی خلاقانه و فرآیندمحور:

استفاده از روش‌های ارزیابی خلاقانه، مانند بازی، پازل و چک لیست، که فرآیند محور بوده و بدون استرس، میزان پیشرفت دانش‌آموز نسبت به توانایی‌های خودش را سنجش کند.

مخاطبین

دانش‌آموزان دختر و پسر با نیازهای ویژه دوره ابتدایی و متوسطه اول و دوم، دوره متوسطه پیش حرفه‌ای و کار دانش خاص

موارد اجرایی ادارات آموزش و پرورش

شرح اقدامات در ادارات آموزش و پرورش استثنایی	مسئول پیگیری و اجرا
مسئولیت اجرای دقیق دستورالعمل گام های آسمانی در استان را برعهده دارد.	رئیس اداره آموزش و پرورش استثنایی
با استفاده از مشارکت سایر کارشناسان اداره، باید نسبت به برنامه ریزی دقیق و نظارت بر حسن اجرای دستورالعمل در مدارس اقدام لازم را به عمل آورد.	کارشناس مسئول/کارشناس پرورشی
قبل از اجرای دستورالعمل، نسبت به برگزاری جلسه ی توجیهی ویژه ی مدیران مدارس اقدام نماید.	
در حین اجرای طرح، نظارت و بازدید مستمر از مدارس مجری طرح، در زمان اجرای طرح، صورت پذیرد.	
در پایان اجرای طرح، بررسی گزارش های ارسالی مدارس، تکمیل کاربرگ شماره ۲ به همراه گزارش جمعیتی مصور مدارس منتخب (مطابق با پاور پوینت پیوست)، حداکثر تا تاریخ ۱۴۰۵/۰۳/۱۰ به معاونت آموزشی، پرورشی و تربیت بدنی سازمان آموزش و پرورش استثنایی ارسال شود.	
دریافت نظرات کارشناسی و طرح های خلاقانه ی مجریان طرح مطابق کاربرگ شماره ی ۳ و ۵، جمع بندی و انعکاس ایده ها جهت ارسال به سازمان آموزش و پرورش استثنایی اقدام نماید.	
آموزش عملی وضو و نماز برای تمامی پایه های تحصیلی دوره ی ابتدایی و متوسطه ی اول و دوم مورد تأکید بوده و گزارش نهایی از سوی کارشناس مسئول/کارشناس فرهنگی استان (مطابق کاربرگ شماره ی ۲) فقط آماردانش آموزان است.	

موارد اجرایی مدیران مدارس استثنایی

شرح اقدامات مدیران مدارس	مسئول پیگیری و اجرا
نسبت به برگزاری جلسه ی توجیهی با مجریان طرح در خصوص اجرای بهینه ی دستورالعمل در مدرسه، اقدام نماید.	مدیر مدرسه
جلسه ی توجیهی مجریان طرح با اولیای دانش آموزان در خصوص اجرای بهینه ی طرح، برگزار شود.	
نسبت به فراهم نمودن زیرساخت های فنی برای آموزش مجازی اقدام لازم بعمل آورد.	
از ظرفیت اولیاء، معلمان، دانش آموزان مستعد و شاخص، ائمه ی جماعات و روحانیون طرح امین و... با استفاده از قالب های گوناگون هنری، ادبی، فناوریانه، جهت آموزش عملی وضو و نماز و ارائه ی آموزش های لازم، استفاده شود.	
از توانمندی دانش آموزان عضو هیات های مذهبی و تشکل های دانش آموزی جهت آموزش عملی وضو و نماز استفاده گردد.	
نظارت لازم بر اجرای برنامه توسط مجریان طرح در شرایط آموزش حضوری و غیرحضوری داشته باشد.	

گزارش آماری، مصور و مکتوب مجریان طرح جهت ارائه به اداره آموزش و پرورش استثنایی، در قالب CD یا فلش و بر اساس کاربرگ شماره ۳، ۴ و ۵، تا تاریخ ۱۴۰۵/۰۲/۲۰ تنظیم، جمع بندی و ارسال شود.
در حین اجرای طرح، نسبت به تهیه عکس های مناسب و نصب در تابلوی اعلانات مدرسه جهت تشویق و ایجاد انگیزه در بین سایر دانش آموزان اقدام شود.
پس از اجرای طرح، با استفاده از کاربرگ داوری شماره ۴ اسامی همکاران شرکت کننده در طرح، به ادارات آموزش و پرورش استثنایی استان معرفی و ارسال شود) صرفا اسامی همکارانی که ۷۰ درصد امتیاز کاربرگ شماره ۴ را کسب کرده اند به اداره آموزش و پرورش استان معرفی شوند.
دانش آموزان شرکت کننده در طرح، در قالب سفرهای تربیتی (اردوهای یک روزه دانش آموزی) مورد تشویق قرار گیرند.

موارد اجرایی مجریان طرح

شرح اقدامات مجریان طرح	مسئول پیگیری و اجرا
دریافت و مطالعه ی دقیق دستورالعمل، برنامه ریزی و اجرای آموزش عملی وضو و نماز، با استفاده از طرح های ابتکاری و خلاقانه، تهیه و استفاده از محتوای الکترونیکی در جهت تنوع بخشی به محیط یادگیری، متناسب با شرایط دانش آموزان با هر نوع معلولیتی انجام پذیرد.	مجریان طرح
در صورت لزوم، آموزش عملی احکام وضو و نماز با توجه به تفاوت های فردی فراگیران با نیازهای ویژه، به صورت انفرادی طراحی و اجرا شود.	
جهت آموزش دانش آموزان طیف اوتیسم که توانایی شرکت در طرح را دارند متناسب با شرایط دانش آموز، از محتوای گروه کم توان ذهنی استفاده گردد.	
هماهنگی و ارتباط مؤثر با والدین به منظور آشنایی آن ها با شیوه اجرای طرح (حضور یا غیر حضوری) و پیگیری تکالیف و تمرین ها در منزل انجام گردد.	
از نمازخانه و وضوخانه مدرسه به عنوان محل آموزش عملی احکام با رعایت نکات بهداشتی استفاده شود.	
از مساجد و اماکن متبرکه ی نزدیک مدرسه به منظور تنوع بخشی و پایداری آموزش استفاده گردد.	
زمان اجرای طرح از نیمه ی آبان ماه تا نیمه ی اردیبهشت ماه سال تحصیلی جاری است. (۱۴۰۴-۱۴۰۵)	
در حین اجرای طرح، نسبت به تهیه مستندات و ثبت گزارش فعالیت های انجام شده اقدام شود.	
پس از اجرای طرح، گزارش کامل فعالیت انجام شده، به صورت مصور و مکتوب به مدیر مدرسه تحویل داده شود (کاربرگ شماره ۵)	

نقش والدین در اجرای طرح

- ✓ فراهم کردن فضای مناسب در منزل
- ✓ همکاری در نظارت بر آموزش غیر حضوری (در شرایط بحران)
- ✓ پیگیری تکالیف و تمرینات

رییس اداره آموزش و پرورش استثنایی استان پس از پایان اجرای طرح و بررسی حسن اجرای آن در مدارس تابعه، نسبت به صدور تقدیرنامه برای آن دسته از مدیران و مجریان طرح، که تلاش و ابتکار ویژه‌ای جهت پوشش حداکثری دانش آموزان با نیازهای ویژه و اجرای کیفی طرح داشته‌اند (مطابق کاربرگ شماره ۴)، به شرح ذیل اقدام نماید:

سطح ۱	تمامی همکاران مجری طرح توسط مدیر مدرسه مورد تقدیر قرار بگیرند.
سطح ۲	تمامی مدیران مدرسی که از مشارکت حداکثری همکاران جهت اجرای طرح استفاده نمودند مورد تقدیر قرار گیرند.
سطح ۳	٪ ۷۰ مجریان برگزیده طرح، توسط رییس اداره آموزش و پرورش استثنایی استان خود، مورد تقدیر قرار گیرند.
سطح ۴	٪ ۳۰ مجریان برگزیده طرح، توسط مدیرکل آموزش و پرورش استان خود، مورد تقدیر قرار گیرند.

ساختار گام به گام آموزش حضوری

گام‌های کلان آموزش حضوری:

۱. آماده‌سازی ذهنی و انگیزشی
۲. آموزش مرحله به مرحله وضو و نماز (عملی و تصویری)
۳. بازخورد، اصلاح و تشویق فوری
۴. مرور و ارزشیابی خلاقانه

گام ۱: آماده‌سازی ذهنی و انگیزشی

۱) ایجاد فضای عاطفی و آرامش‌بخش

- ✓ سلام و خوشامدگویی صمیمانه به دانش آموزان با نیازهای ویژه.
- ✓ برقراری ارتباط چشمی، لبخند و استفاده از لحن مهربانانه
- ✓ استفاده از موسیقی ملایم و تصاویر جذاب برای ایجاد فضای عاطفی
- ✓ گفت‌وگوی مشارکتی
- ✓ فعالیت‌های هنری و خلاقانه: نقاشی، رنگ آمیزی و نمایش عروسکی با موضوع نماز

۲) استفاده از محرک دیداری - شنیداری

- ✓ نمایش کلیپ کوتاه از کودکان و نوجوانانی که با شوق نماز می‌خوانند یا وضو می‌گیرند.
- ✓ بیان داستان‌های کودکانه درباره لذت ارتباط با خدا
- ✓ در دسترس قراردادن آن از طریق رمزینه (QR) کد (برای تماشای دوباره در خانه)

۳) داستان‌گویی آموزشی (با تأکید بر لذت ارتباط با خدا)

- ✓ داستان‌گویی معنوی و عاطفی و انتخاب داستانی کوتاه و ساده
- ✓ استفاده از عروسک یا تصویر برجسته برای دانش آموزان کم‌توان ذهنی
- ✓ لحن نمایشی و احساسی برای تأثیرگذاری بیشتر

✓ پایان داستان با پیام محوری: « نماز یعنی حرف زدن با بهترین دوست؛ خدا.»

(۴) گفت‌وگوی کوتاه و پرسش انگیزی

- ✓ طرح سؤال ساده و باز: « به نظر شما چرا باید با خدا حرف بزنیم؟ »
- ✓ تشویق به پاسخ‌های آزاد (بدون قضاوت درست/نادرست).
- ✓ بازخورد مثبت به هر نوع مشارکت (با کلمات، اشاره، تصویر یا حرکات).
- ✓ جمع‌بندی توسط معلم: « ما نماز می‌خوانیم تا با خدا حرف بزنیم، از او کمک بگیریم و شکرگزار نعمت‌ها باشیم.»

(۵) فعالیت کوتاه و لذت‌بخش برای ایجاد انگیزه

- ✓ طراحی بازی‌های فردی، گروهی یا بازی‌های حرکتی تقلیدی برای تثبیت یادگیری
- ✓ دفترچه رنگ آمیزی مراحل وضو و نماز، نقاشی یا رنگ آمیزی موضوعی
- ✓ آموزش وضو و نماز در قالب مراحل کوچک و قابل مدیریت، با تکرار و تمرین متناسب با سطح درک هر دانش آموز

محتوای آموزش عملی وضو و نماز

گام ۲: آموزش مرحله به مرحله وضو و نماز (عملی و تصویری)

نوع معلولیت	پایه اول	پایه دوم	پایه سوم	پایه چهارم	پایه پنجم	پایه ششم	ابزارها و روش‌ها
با آسیب شنوایی	طهارت و پاکیزگی وضو	آموزش پایه اول+ آموزش اذکار اذان، سوره حمد و توحید	آموزش پایه دوم+ آموزش اذکار رکوع و سجده	آموزش پایه سوم+ آموزش اذکار قنوت، تشهد و سلام	آموزش های پایه چهارم+ آموزش احکام مکان و لباس نمازگزار+ اذان	آموزش پایه پنجم+ اقامه نماز دو رکعتی و احکام مبطلات نماز	بازی، پوستر، انیمیشن وضو، فیلم آموزشی ساده، نمایش عملی با دانش آموز، نقد وضوی نمایشی، استفاده از روش لب خوانی و اشاره، تمرین در فضای نمازخانه، بازی ترتیب کلمات، نمایش عروسکی، آموزش تصویری مرحله به مرحله فیلم برداری برای بازخورد و تشویق
با آسیب بینایی و معلولیت جسمی- حرکتی	جهت یابی و قبله شناسی، طهارت و پاکیزگی وضو+ آموزش سوره حمد و توحید	آموزش های پایه اول+ آموزش اذکار اذان، رکوع، سجده و قنوت	آموزش های پایه دوم+ اذکار اقامه، تسبیحات اربعه، تشهد و سلام، نماز دو رکعتی	آموزش های پایه سوم+ اذکار نماز سه رکعتی، آموزش احکام تیمم و مبطلات نماز	آموزش های پایه چهارم+ آموزش نماز چهار رکعتی	آموزش های پایه پنجم+ آموزش احکام غسل، وضوی جبره و آشنایی با نماز جماعت	جهت یابی، تثبیت قبله و فضای نماز، آموزش شنیداری، استفاده از صدای اذان یا جهت دهنده صوتی برای تشخیص زمان و محل نماز، پخش صوت اذکار نماز، تکرار دسته جمعی اذکار با صدای بلند برای تثبیت ذهنی، استفاده از حس لامسه، متن مناسب سازی شده، تهیه کتابچه نماز به خط بریل شامل سوره حمد، توحید، تسبیحات و... برای تمرین فردی، ماکت، پخش کلیپ های آموزشی، تمرین در فضای نمازخانه، آموزش نماز نشسته (با معلولیت جسمی- حرکتی)
با آسیب ذهنی، طیف اتیسم و چند معلولیتی (با توجه به تفاوت های فردی فراگیران آموزش داده شود)	طهارت و پاکیزگی وضو	آموزش وضو	آموزش های پایه دوم+ آموزش سوره حمد و توحید	آموزش های پایه سوم+ آموزش اذکار رکوع و سجده	آموزش های پایه چهارم+ آموزش اذکار قنوت، تشهد و سلام	آموزش های پایه پنجم+ آموزش احکام غسل+ اقامه نماز دو رکعتی و احکام مبطلات نماز	تمرین پیایی و روزمره، تمرین گروهی با شعر، فیلم آموزشی، انیمیشن، قصه گویی، فلش کارت اذکار، تکرار در برنامه صبحگاهی، بازی احکام (بله/خیر، درست/نادرست)، کارت تصویری ترتیب وضو، تمرین در فضای نمازخانه، فیلم برداری برای بازخورد و تشویق، برگزاری جشن نماز در کلاس در پایان آموزش

آموزش های تکمیلی وضو و نماز دوره متوسطه اول و دوم

نوع معلولیت	پایه هفتم	پایه هشتم	پایه نهم	پایه دهم	پایه یازدهم	پایه دوازدهم	ابزارها و روش ها
با آسیب شنوایی	آموزش پایه ششم + مرور کامل وضو و نماز دو، سه و چهار رکعتی با زبان اشاره و لبخوانی	آموزش پایه هفتم + آموزش نماز جماعت و آداب حضور در مسجد و تیمم کامل	آموزش پایه هشتم + تمرین ترجمه و فهم اذکار اصلی نماز به زبان اشاره و لبخوانی	آموزش پایه نهم + آموزش نمازهای واجب خاص (نماز آیات، نماز مسافر)	آموزش پایه دهم + آموزش نمازهای مستحبی (نماز زیارت، نماز هدیه والدین)	آموزش پایه یازدهم + آموزش آشنایی با نماز جمعه	تمرکز بر حرکات عملی، ویدیو با زبان اشاره، کارت ها و اینفوگرافی رنگی، علائم تصویری، نمایش عملی با دانش آموز، استفاده از روش لب خوانی و اشاره، تمرین در فضای نمازخانه، اقامه نماز کامل و نماز جماعت، بازی ترتیب کلمات، فیلم برداری برای بازخورد و تشویق، حضور در مسجد محله، گفتگو با امام جماعت، مقایسه عملی وضوی معمولی و جبیره، تحلیل موقعیت (وقوع زلزله، خورشید گرفتگی) برای نماز آیات، تشویق کلامی و غیر کلامی
با آسیب بینایی و معلولیت جسمی - حرکتی	آموزش پایه ششم + آموزش نماز جماعت و تیمم کامل	آموزش پایه هفتم + آموزش تکمیلی احکام نماز جماعت	آموزش پایه هشتم + تمرین ترجمه و فهم اذکار اصلی نماز + وضوی جبیره	آموزش پایه نهم + آموزش آیات + نماز مسافر	آموزش پایه دهم + آموزش نمازهای مستحبی (نماز زیارت، نماز هدیه والدین)	آموزش پایه یازدهم + آموزش آشنایی با نماز جمعه	تعمیق در معنای بندگی و فلسفه نماز پخش پادکست های معنوی و آموزش شنیداری، پخش صوت اذکار نماز، استفاده از حس لامسه (با آسیب بینایی)، متن مناسب سازی شده، ماکت، تمرین در فضای نمازخانه، آموزش نماز نشسته (با معلولیت جسمی - حرکتی) مقایسه عملی وضوی معمولی و جبیره، حضور در مسجد محله، گفتگو با امام جماعت، تحلیل موقعیت (وقوع زلزله، خورشید گرفتگی) برای نماز آیات، تشویق کلامی و غیر کلامی
با آسیب ذهنی	آموزش پایه ششم + نماز سه رکعتی و تیمم کامل + نماز قضا	آموزش پایه هفتم + آموزش 4 رکعتی + وضوی جبیره + نماز مسافر	آموزش پایه هشتم + آشنایی با نماز جماعت	آموزش پایه نهم + آموزش احکام نماز جماعت	آموزش پایه دهم + آموزش نمازهای مستحبی (نماز زیارت)	آموزش پایه یازدهم + آموزش آداب حضور در مسجد + تمرین و تکرار آموزش پایه - های قبل	آموزش آهسته، شعر و بازی تکراری، کارت تصویری مرحله به مرحله، تمرین گروهی با شعر، فیلم آموزشی، انیمیشن، قصه گویی، تکرار در برنامه صبحگاهی، بازی احکام (بله/خیر، درست/نادرست)، تمرین در فضای نمازخانه، حضور در مسجد محله، گفتگو با امام جماعت، فیلم برداری برای بازخورد و تشویق، ایجاد "گوشه نماز" در کلاس (تزیین قسمتی از کلاس با سجاده، مهر و تسبیح و قبله نما) برای تمرین بیشتر دانش آموزان، تشویق کلامی و غیر کلامی

گام ۳: باز خورد، اصلاح و تشویق

هدف: اصلاح خطاهای احتمالی با روشی محبت آمیز، تقویت رفتار درست، و ایجاد انگیزه برای ادامه یادگیری.

روش	توضیح
باز خورد فردی هنگام عمل	مثلاً وقتی دانش آموز وضو می گیرد، معلم آرام می گوید: «آفرین! حالا دست چپت رو هم مثل دست راست خوب بشور»
نمایش درست و اشتباه توسط معلم یا دانش آموز نمونه	دو وضو را نشان می دهد و می پرسد: «کدوم وضو درسته؟ چرا؟»
استفاده از واژه های مثبت و انگیزشی	مثل: «تو داری مثل فرشته ها وضو می گیری!» یا «بین چقدر نمازت زیبا شده»
درگیر کردن حواس مختلف	استفاده از تصویر، لمس، حرکت، شنیدن که تا ارائه باز خورد فقط بصورت کلامی نباشد
دفتر ستاره ها یا نردبان بندگی	به ازای یادگیری هر مرحله از نماز یا وضو، یک ستاره یا قدم جلوتر در نردبان خداوند می گیرند

گام ۴: مرور و ارزشیابی پایانی

هدف: تثبیت یادگیری و اطمینان از درک عملی دانش آموز از وضو و نماز.

روش	توضیح
اجرای وضو یا نماز در حضور معلم	به صورت فردی یا گروهی، معلم مشاهده می کند و باز خورد می دهد
پرسش های ساده و عملی	مثل: «اگه مهر رو فراموش کردی، چی کار می کنی؟» یا «بعد از وضو، باید چه کار کنیم؟»
بازی دسته بندی مراحل نماز یا وضو	کارت های مختلف را مرتب کنند (به صورت فیزیکی یا روی تابلو)
تابلو تصویری وضو یا نماز	دانش آموز مراحل را به ترتیب می چسباند یا در تخته می چیند.
داستان سازی معکوس	معلم داستانی با خطای عمدی تعریف می کند و دانش آموز خطا را پیدا می کند.
استفاده از چک لیست ساده خودارزیابی	مثلاً دانش آموز بعد از وضو، کنار هر مرحله تیک بزند (خودسنجی یا با کمک معلم)

❖ نکته کلیدی:

در آموزش حضوری برای دانش آموزان استثنایی، ارزشیابی باید فرآیندی باشد، نه صرفاً نتیجه محور. تمرکز بر «پیشرفت نسبت به توان خودش» باشد، نه مقایسه با دیگران

ساختار گام به گام آموزش غیر حضوری

این ساختار آموزشی غیر حضوری، افزون بر شرایط عادی، به عنوان یک راهکار آموزشی مؤثر در شرایط اضطراری (مانند تعطیلی ناخواسته مدارس) نیز طراحی شده است. بهره گیری از این شیوه در چنین مواقعی، امکان تداوم فرآیند یادگیری و تثبیت آموخته های دانش آموزان را فراهم می سازد.

گام های کلان آموزش غیر حضوری:

۱. پیش آموزی و آماده سازی ذهنی

۲. آموزش مفهومی و حسی وضو و نماز (دیداری-شنیداری-لمسی)

۳. تمرین عملی در خانه با راهنمایی معلم

۴. بازخورد، اصلاح، و تشویق

۵. مرور و ارزشیابی خلاقانه

گام ۱: پیش آموزی و آماده سازی ذهنی

هدف: آماده سازی ذهن، دل، و توجه دانش آموز برای ورود به فضای یادگیری مفاهیم دینی

شیوه های عملی:

روش اجرا	توضیحات و مثال
پخش ویدیو کوتاه جذاب	نمایش موقعیت هایی که ما در برابر لطف دیگران تشکر می کنیم و سپس اشاره به نعمت هایی که خداوند به ما بخشیده است و وظیفه ما سپاسگزاری از نعمت های خداوند است.
داستان گویی مجازی	استفاده از داستان های مناسب با موضوع نعمت های الهی و تشکر از خداوند
نمایش عکس یا نقاشی موضوعی	تصویر مهر، وضو، مسجد و بیان پرسش ساده: «اینا چیه؟ به چی فکر می کنید؟»
پخش آهنگ و سرود مذهبی	ارسال ترانه ها و سرودهای مذهبی با موضوع نماز
پرسش انگیزشی ساده	تا حالا با خدا حرف زدی؟ دوست داری نماز بخونی؟

گام ۲: آموزش مفهومی و حسی (دیداری - شنیداری - لمسی)

هدف: انتقال مفاهیم و مهارت ها با استفاده از روش های چندحسی و متناسب با نیازهای ویژه

شیوه های عملی:

روش اجرا	توضیحات و مثال
فیلم آموزش مرحله به مرحله وضو یا نماز	مانند کلیپی که دست ها، صورت و حرکات به آرامی نمایش داده می شود
پازل یا انیمیشن تصویری وضو یا نماز	استفاده از بازی های پازل الکترونیکی که دانش آموز ترتیب وضو یا نماز را درست کند.
نقاشی یا عکس از مراحل نماز	توضیح بصری برای نابینایان با توصیف صوتی انجام شود.
تکرار با آهنگ یا شعر	استفاده از اشعار و ترانه های متناسب با سن دانش آموزان
زبان اشاره (برای ناشنوایان)	استفاده از ویدیوهای آموزش نماز با زبان اشاره

گام ۳: تمرین عملی در خانه با راهنمایی معلم

هدف: تثبیت آموخته‌ها از طریق تجربه عملی واقعی در محیط خانه

شیوه‌های عملی:

روش اجرا	توضیحات و مثال
ارسال فیلم تمرین توسط دانش آموز	دانش آموز وضو می‌گیرد یا نماز می‌خواند و فیلم آن را برای معلم می‌فرستد
همکاری والدین	معلم از والدین می‌خواهد تمرین را همراه فرزند انجام دهند.
برگه مأموریت خانگی	مثلاً: «این هفته ۳ بار با مامان وضو بگیر، علامت بزنی»
ضبط صوت قرائت و اذکار نماز	دانش آموز سوره حمد را می‌خواند و می‌فرستد
عکس‌برداری از مراحل انجام کار	مثلاً دانش آموز هنگام خواندن حمد و سوره، تشهد و سلام یا پوشیدن لباس نماز

گام ۴: بازخورد، اصلاح و تشویق

هدف: هدایت رفتاری و تقویت یادگیری با روش مثبت و سازنده

شیوه‌های عملی:

روش اجرا	توضیحات و مثال
ارسال پیام صوتی شخصی از معلم	مثلاً: آفرین دختر/پسر عزیزم، فقط یادت باشه دست چپت رو هم کامل بشور.
جدول تشویقی مجازی	هر مرحله را که یاد گرفت، یک ستاره می‌گیرد.
مدال یا لوح تشویق	بعد از اجرای نماز کامل، مدال مجازی اهدا شود.
بررسی تصویری و بازخورد بصری	عکس وضو را ببینید و خطای احتمالی را با استیکر مشخص کنید.

گام ۵: مرور و ارزشیابی خلاقانه

هدف: سنجش میزان یادگیری و تثبیت آن در ذهن و دل کودک بدون ایجاد اضطراب

شیوه‌های عملی:

روش اجرا	توضیحات و مثال
بازی آنلاین چندگزینه‌ای یا پازل وضو	در هنگام وضو اول کدام قسمت را می‌شوئیم؟ صورت یا دست؟
مرتب‌سازی تصویری مراحل وضو و نماز	با ماوس در کامپیوتر یا بصورت لمسی در گوشی همراه بچیند
پرسش‌های کوتاه در بستر شاد	معلم می‌پرسد: چه وقتی مسح سر می‌کشیم؟
ارسال فیلم از وضو، نماز دو رکعتی کامل و... برای ارزشیابی نهایی	با کارت نمره‌دهی تصویری
لوح پایان دوره (مدال بندگی)	به دانش آموزان پس از پایان دوره اهدا شود.

شیوه‌های مرور و تدریس خلاقانه در فضای مجازی:

روش اجرا	توضیح
ویدیوهای نمایشی کوتاه (۱-۳ دقیقه‌ای)	معلم یا دانش‌آموزان، نمونه وضو و نماز را انجام می‌دهند.
پازل و بازی آموزشی	دانش‌آموز باید ترتیب وضو یا اجرای نماز را کامل کند.
ضبط صدا	دانش‌آموز سوره‌ها و اذکار نماز را می‌خواند و برای معلم ارسال می‌کند.
مأموریت هفتگی	مثلاً: این هفته یک بار وضوی کامل بگیر و فیلمش را بفرست
داستان‌سازی و داستان‌گویی	معلم با بیان داستان‌های مرتبط با آموزش نماز بصورت غیرمستقیم آموزش می‌دهد.
شعر و ترانه	از اشعار وضو و نماز برای ایجاد تنوع در آموزش و یادگیری بهتر استفاده شود.

طرح گام‌های آسمانی – کار برگ شماره ۱ ویژه‌ی مدارس

استان :	شهرستان / ناحیه / منطقه:	مدرسه :
نام مدیر مدرسه :	تلفن مدرسه :	

ردیف	نام و نام خانوادگی دانش‌آموز	پایه تحصیلی	نوع معلولیت	نام همکاران مجری طرح
* یک نسخه از این کاربرگ در مدرسه نگهداری شود.				مهر و امضاء مدیر مدرسه

[illegible]

رئیس اداره آموزش و پرورش استثنایی استان

نام و نام خانوادگی: _____ مهر و امضاء: _____

کاربرگ شماره 3- نظرات مجریان طرح گام‌های آسمانی

نام و نام خانوادگی مربی / معلم:	نام مدرسه:	تلفن همراه:	سابقه خدمت:
1- نقاط مثبت آموزش را در این طرح بیان نمایید. 2- محدودیت ها، چالش ها و مشکلات مربوط به اجرای طرح را تبیین نمایید. 3- پیشنهادات کارشناسی خود را جهت اجرای بهتر طرح، مرقوم فرمایید.			

نام و نام و خانوادگی:

امضاء:

کاربرک شماره 4- ارزیابی مجریان طرح گام‌های آسمانی (ویژه مدیران و کارشناسان)

نام و نام خانوادگی مجری طرح : استان:	نام آموزشگاه: گروه معلولیت:	پایه تحصیلی:
---	--------------------------------	--------------

ردیف	ملاک‌های ارزشیابی	حداکثر امتیاز	امتیاز کسب شده
1	ایده	مرتبط بودن ایده مورد نظر همکار با اهداف مشخص شده در پایه مورد نظر	5
2	طرح	پیش‌بینی امکانات مورد نظر با توجه به اهداف تعیین شده	5
3	اجرا	شیوه اجرای آموزش	5
		مشارکت اولیا در اجرای طرح	5
		استفاده از منابع دینی	5
		تنوع بخشی در محیط آموزش (اردو، حضور در مساجد و اماکن مذهبی)	5
		تکمیل کاربرگ شماره 3	5
4	خلاقیت	رعایت سلسله مراتب شیوه‌نامه در اجرای طرح و تهیه و ارائه مستندات در هر مرحله	5
		ایجاد انگیزه و شوق در فراگیران	5
		استفاده از تکنولوژی تعاملی	5
		(قصه‌گویی، تولید محتوای الکترونیکی، نمایش، پانتومیم و ...)	5
		ارائه تکالیف خلاقانه در هر مرحله	5
		بهره‌گیری از شیوه‌های تشویقی خلاقانه در پایان هر جلسه و دوره	5
		جمع امتیاز	60

امتیاز کسب شده : نام و نام خانوادگی داور:

کاربرگ شماره 5- شرح فرآیند آموزش عملی وضو و نماز (گام‌های آسمانی)

نام و نام خانوادگی:	نام مدرسه:	استان/ناحیه/شهرستان/منطقه:
پست:	پایه:	جنسیت دانش‌آموزان:
تعداد دانش‌آموزان:	نوع معلولیت دانش‌آموزان:	
ساعت آموزش در هفته:		

شرح فعالیت‌های انجام‌شده:

دست‌آوردها:

به نام خداوند جان و خرد

دخترم / پسر

مدرسه

دانش آموز پایه

از این که با الطاف الهی و تلاش و جدیت خود و والدین عزیز و معلمان و مربیان گرامی در طرح گام‌های آسمانی با احکام وضو و نماز آشنا شدید و آموزش عملی آن را در سال تحصیلی 1404-1405 به خوبی فراگرفتید، خدای متعال را سپاسگزاریم و این موفقیت بزرگ را خدمت شما تبریک عرض نموده و به شکرانه آن، این لوح سپاس تقدیم حضورتان می‌گردد.

امیدواریم همیشه با یاری گرفتن از خداوند و در پرتو انوار نماز و بندگی او، در برپا داشتن سایر دستورات دینی و قدردانی از نعمت‌های الهی و تشکر از خدای مهربانی‌ها، موفق و کوشا باشید.

مهر و امضاء

مدیر مدرسه

تقدیر نامه

سرکار خانم / جناب آقای

با سلام و احترام

بدین وسیله از تلاش و خدمت صادقانه و ارزنده سرکار عالی به جهت اجرای موفقیت آمیز طرح گام‌های آسمانی (ویژه آموزش عملی وضو و نماز) سال تحصیلی ----- تقدیر و تشکر به عمل می‌آید.

امید است با اتکال به ذات اقدس احدیت و جدیت روز افزون بتوانید نقش موثر خود را در به ثمر رساندن اهداف مقدس جمهوری اسلامی ایران ایفا نمایید.

مهر و امضاء

مدیر مدرسه

<https://B2n.ir/gt3417>

فیلم آموزشی آداب تکبیرۃ الاحرام

<https://B2n.ir/rs6166>

فیلم آموزشی واجبات نماز (ارکان)

<https://B2n.ir/he3992>

موشن گرافی احکام اذان و اقامه

<https://B2n.ir/gf3498>

موشن گرافی آداب سجده

<https://B2n.ir/sj4464>

فیلم آموزشی آداب رکوع

<https://B2n.ir/se2647>

فیلم آموزشی آداب قیام در نماز

<https://B2n.ir/hb9328>

موشن گرافی واجبات نماز (قرائت)

<https://B2n.ir/jb5757>

فیلم آموزشی آداب تشهد و سلام

<https://B2n.ir/dt1249>

موشن گرافی اهمیت نماز

<https://B2n.ir/db6595>

فیلم آموزشی چگونگی خواندن نماز جماعت

<https://B2n.ir/wy4205>

موشن گرافی احکام نماز جماعت_ قسمت 1

<https://B2n.ir/ey9791>

موشن گرافی احکام نماز جماعت_ قسمت 2

<https://B2n.ir/me8769>

موشن گرافی آداب خواندن نماز قضا

<https://B2n.ir/nd7074>

موشن گرافی آداب نماز مسافر- قسمت 1

<https://B2n.ir/gh6308>

موشن گرافی آداب نماز مسافر- قسمت 2

<https://B2n.ir/ps9607>

موشن گرافی مبطلات نماز

<https://B2n.ir/wx1852>

موشن گرافی نماز آیات

<https://B2n.ir/uj3372>

موشن گرافی کیفیت خواندن نماز آیات

<https://B2n.ir/bk6282>

فیلم آموزشی کیفیت خواندن نماز جمعه

<https://B2n.ir/th1675>

موارد انجام سجده سهو

<https://B2n.ir/mq8617>

موشن گرافی شرایط خواندن نماز جمعه

<https://B2n.ir/zz7252>

موزیک ویدئوی سرود باز هم مرغ سحر نماز

<https://B2n.ir/jd6483>

صوت تکبیرة الاحرام

<https://B2n.ir/sh1819>

صوت سوره ی حمد

<https://B2n.ir/jf2721>

صوت سوره ی توحید

<https://B2n.ir/ms8503>

صوت ذکر رکوع

<https://B2n.ir/hh9625>

صوت ذکر سجده

<https://B2n.ir/mz8932>

صوت ذکر قنوت

<https://B2n.ir/nt1546>

صوت ذکر تسبیحات اربعه

<https://B2n.ir/bq2461>

صوت ذکر سلام

<https://B2n.ir/tg4699>

موشن گرافی وقت نماز

<https://B2n.ir/pm3000>

موشن گرافیک اوقات شرعی برای نمازهای یومیه

<https://B2n.ir/ds5855>

فیلم آموزشی روش های تشخیص قبله

<https://B2n.ir/qm9729>

فیلم آموزشی مراحل انجام وضو

<https://B2n.ir/ue6093>

موشن گرافیک مسح پا در وضو

<https://B2n.ir/hf5744>

موشن گرافیک موانع صحت وضو

<https://B2n.ir/ke5103>

فیلم آموزشی برخی (آداب وضو) مستحبات وضو

<https://B2n.ir/ey5999>

موشن گرافیک چگونگی انجام تیمم

<https://B2n.ir/nx7442>

موشن گرافیک احکام تیمم-شرایط تیمم-قسمت 1

<https://B2n.ir/xj7402>

موشن گرافی احکام تیمم-شرایط تیمم-قسمت 2

<https://B2n.ir/sx1147>

موشن گرافی لباس نمازگزار

<https://B2n.ir/sk9175>

موشن گرافی مکان نمازگزار

<https://B2n.ir/ke3752>

موشن گرافی مکان نمازگزار

<https://B2n.ir/rx1795>

موشن گرافی سجده بر چه چیزهایی واجب است

<https://B2n.ir/em4425>

موشن گرافی آداب ذکرهای نماز

<https://B2n.ir/uf1835>

موشن گرافی آهسته و بلند خواندن نماز

<https://B2n.ir/kp1350>

موشن گرافی پوشش نمازگزار